

MODUL ZA OSOBE KOJE UČE HRVATSKI KAO INI JEZIK

1. Uvod

Mrežnikov modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik sadržava do objave ove monografije oko tisuću natuknica ekscerpiranih iz udžbenika kojima se nastavnici na Croaticumu – Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik²¹⁶ služe u nastavi početnoga stupnja (A1 – B2).²¹⁷ Nakon ispisa 800 natuknica dopunjene su neke zatvorene semantičke i gramatičke skupine (npr. nazivi godišnjih doba, dana u tjednu; glavni i redni brojevi; veznici nezavisnosloženih rečenica; temeljne skupine zamjenica i priloga, npr. zamjenica i priloga s elementom *ov-*, *t-* i *on-*).

Obrade u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik nekoliko su puta provjeravane s polaznicima Croaticuma²¹⁸ te su u radu na tome modulu u velikoj mjeri usvojene njihove napomene. Na radionicama su sudjelovali polaznici kolegija *Jezične vježbe IV* (usporedivo sa stupnjem B2 prema ZEROJ-u). Na radionicama su odgovarali na pitanja kojim se jednojezičnim rječnicima koriste pri učenju te što im u tim rječnicima nedostaje, odnosno koji bi po njihovu mišljenju podatci trebali biti uključeni u rječnik za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik. Cilj je bio doznati konkretne potrebe budućih korisnika *Mrežnikova* modula za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik. Većina je sudionika radionica izjavila da se koristi *Hrvatskim jezičnim portalom* (<http://hjp.znanje.hr>), a kad žele razumjeti žargonizme i kolokvijalizme *Žargonautom* (<http://www.zargonaut.com>). Od rječnika očekuju preglednost i praktičnost, označeno mjesto naglaska u riječima (po mogućnosti i snimljen izgovor riječi), podatke o vidskim i mocijskim parnjacima, dovoljan broj jednostavnih, ilustrativnih i tipičnih primjera, podatke o sinonimima i antonimima, svezama te frazemima. Istaknuli su da im nedostaju neki oblici, osobito glagolski (npr. *slati*: šaljem, šalju), podatci o vidskim parnjacima te podatci o prefigiranim glagolima

²¹⁶ Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik najstarija je i najveća ustanova na kojoj se poučava te znanstveno i stručno proučava i opisuje hrvatski jezik, dio je Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (https://croaticum.ffzg.unizg.hr/?page_id=4676&lang=hr).

²¹⁷ Obradivačica je natuknica u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini Dinka Pasini (izradila je abecedarij i napravila rječničku obradu), a rječničke su članke uredile te sastavile napomene koje se nalaze u dodatku ovome radu Lana Hudeček i Milica Mihaljević.

²¹⁸ Više na <http://ihjj.hr/mreznik/page/usavršavanje-i-diseminacija/>.

uz glagol od kojega su tvoreni, npr. donošenje popisa *izračunati*, *obračunati (se)*, *preračunati (se)*, *uračunati*, *zaračunati* uz glagol *računati*, te naglasili da s glagolima imaju najviše poteškoća pri usvajanju hrvatskoga jezika te da hrvatski doživljavaju kao „glagolski jezik”. Istaknuli su potrebu za donošenjem tvorbenih podataka i uz riječi drugih vrsta smatrajući da bi im ti podatci omogućili bolje razumijevanje tvorbe riječi u hrvatskome jeziku te pomogli kad se susretnu s tvorenicom kojoj ne znaju značenje. (usp. Hudeček, Mihaljević i Pasini 2018.). Donošenje tvorbenih podataka u rječnicima namijenjenim osobama koje uče ini jezik važno je kako bi se osvijestili tvorbeni modeli u jeziku o kojemu je riječ te tako doprinijelo tomu da korisnici rječnika mogu sami tvoriti nove riječi te, kako su naglasili sudionici radionica, barem dijelom razumjeti značenje riječi na temelju poznavanja značenja afiksa/afikasa.²¹⁹ Zanimljiv je primjer *Lexina*, švedskoga rječnika namijenjenoga osobama koje uče švedski kao ini jezik, s prijevodima na brojne jezike među kojima je i hrvatski, koji uz natuknice donosi tvorenice (u pravilu složenice i izvedenice) (usp. Hudeček i Mihaljević, u tisku, vidi i poglavlje *Tvorba*). Stoga će se u daljnjoj fazi rada na *Mrežnikovu* modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik razmotriti i donošenje tvorbenih podataka u tome modulu. Tom se zahtjevu u dosadašnjemu radu na *Mrežniku* neizravno izlazi ususret povezanošću triju *Mrežnikovih* modula, odnosno činjenicom da se u osnovnome modulu uz riječi donose i njihove tvorenice, pa se tako uz osnovne glagole donose glagolske tvorenice nastale (i) prefiksacijom, a u napomeni uz osnovni se glagol u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik sažeto objašnjava njihovo značenje, vidi poglavlje *Prefigirani glagoli*.

O nekim su aspektima obrade u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik suradnici na *Mrežniku* izlagali na konferencijama te su neke bitne teze s tih izlaganja uključene i u ovo poglavlje.²²⁰ Važnost uvođenja rječnika kao bitnoga alata i sredstva za poučavanje i učenje inoga jezika ističu mnogi autori te osobito ističu nužnost poučavanja studenata o učinkovitome služenju rječnikom.²²¹

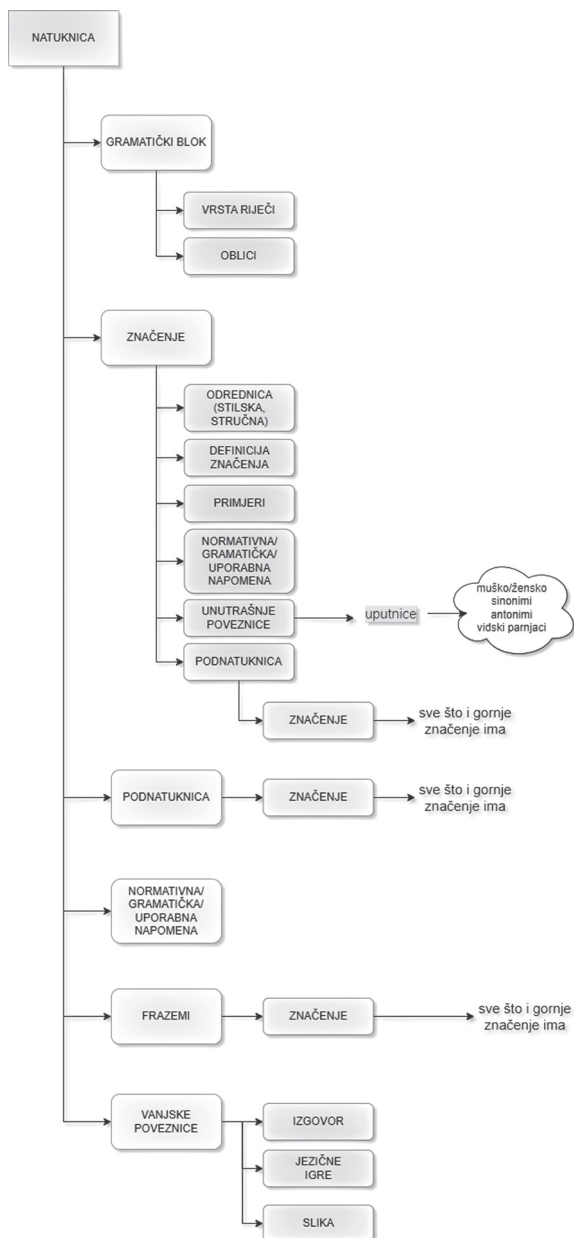
²¹⁹ Potvrdili su tako tvrdnje iz literature, npr.: „In second language acquisition, word formation is important for decoding of words the learner does not know, for the production of regular new words where the learner has not acquired the standard word, and for the creation of the tighter network structure in the mental lexicon, which facilitates vocabulary acquisition.” (ten Hacken, Abel i Knapp 2006: 243).

²²⁰ Podatci o izlaganjima na konferencijama s temama koje se odnose na modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik nalaze se na stranicama projekta (<http://ihjj.hr/mreznik>) u rubrici *Usavršavanje i diseminacija*.

²²¹ Npr. „The autonomy gained through the efficient use of dictionaries prepares learners to deal with the language beyond the classroom context.” (Müller 2002: 717). „According to Béjoint (1984: 211) dictionary skills can only be consolidated through frequent searches for different kinds of information, which will help learners to: (i) understand the conventions in dictionaries; (ii) become interested in language and lexicography; (iii) own dictionaries and get used to resorting to them; (iv) expand their linguistic proficiency and cultural knowledge.” (Müller 2002: 720). „The main objective of language teaching is to improve language proficiency with regard to reading, writing, speaking and listening. The dictionary is one of the aids that can be used to attain this goal.” (Carstens 1995: 105).

2. Struktura rječničkoga članka

Struktura rječničkoga članka u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik, izvedena iz strukture osnovnoga modula i bitno pojednostavnjena u skladu s pretpostavljenim korisničkim potrebama, prikazana je na 1. slici.

1. slika: Maksimalna struktura rječničkoga članka u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Iz gornje se sheme može iščitati da se elementi rječničkoga članka mogu podijeliti u četiri skupine:

- navode se isključivo pod natuknicom: gramatički blok, značenje, frazemi, slika i vanjske poveznice na izgovor i jezičnu igru
- navode se isključivo pod značenjem: odrednica (stilska/strukovna), definicija značenja, primjeri, unutrašnje poveznice (sinonimi, antonimi, vidski parnjaci)
- mogu se navesti i pod pojedinim značenjem ako se odnose samo na njega i pod natuknicom ako se odnose na sva značenja natuknice: normativna/gramatička/uporabna napomena
- mogu se navesti i pod pojedinim značenjem ako se odnose samo na njega i pod natuknicom ako se ne odnose ni na jedno značenje natuknice/podnatuknice.

U 1. primjeru donosi se rječnički članak s jednim značenjem, dvjema podnatuknicama uvedenim pod značenjem te normativnom napomenom.

1. primjer: Rječnički članak u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

pivo im. s. (G piva, D pivu, A pivo, L o pivu, I s pivom; *mn.* N piva, G piva, D pivima, A piva, L o pivima, I s pivima)

Pivo je alkoholno piće od hmelja, pšenice i drugih žitarica.

Kakvo pivo više voliš, svijetlo ili tamno?

Gledali su nogometnu utakmicu uz pivo i čips.

U pivnici nude svoje točeno pivo.

- **točeno pivo**

Točeno pivo je pivo koje se toči iz posebnog aparata na šanku, a ne iz boce.

Želite li pivo u boci, u limenci ili točeno?

U ovom kafiću imaju dobro točeno tamno pivo.

- **zanatsko pivo**

Zanatsko pivo je pivo proizvedeno u maloj pivovari tradicijskim načinom proizvodnje.

Na portalu Bolje je hrvatski pročitao sam da je zanatsko pivo hrvatski izraz za craft beer.

Gdje mogu kupiti dobro zanatsko pivo?

- U razgovoru se u istom značenju upotrebljava riječ ženskog roda *piva*. U standardnom jeziku treba upotrebljavati riječ *pivo*, koja je srednjeg roda. U njemu je pogrešno npr. *Idemo li na pivu?*, a točno *Idemo li na pivo?*

U nastavku se opisuju osnovni elementi rječničkoga članka u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik.

natuknica. Natuknice su jednorječne. U natuknici je označeno mjesto naglasaka tako da je podcrtan samoglasnik u naglašenome slogu.

gramatički blok. Gramatički blok izvodi se iz gramatičkoga bloka u osnovnome modulu i prilagođuje potrebama korisnika. Oblicima koji se u njemu navode ne označuje se mjesto naglaska. Uz imenice navode se svi jedninski i množinski oblici, npr.:

jabuka im. ž. (G jabuke, D jabuci, A jabuku, L o jabuci, I s jabukom; *mn.* N jabuke, G jabuka, D jabukama, A jabuke, L o jabukama, I s jabukama)

Uz glagole se navodi 1. lice jednine i 3. lice množine prezenta, 2. lice jednine i 2. lice množine imperativa, sva lica svih rodova jednine i množine perfekta te sva lica jednine i množine futura s oba sintaktička položaja pomoćnoga glagola *biti*, a iznimno se, kad je veoma čest ili je s njim povezan kakav normativni problem, donosi i glagolski pridjev trpni u svim trima licima i u oba broja, npr.:

dati gl. svrš. (*prez.* dam... daju; *imp.* daj! dajmo! dajte!; *perf.* dao/dala/dalo sam/si/je, *mn.* dali/dale/dala smo/ste/su; *fut.* dat ću/ćeš/će/ćemo/ćete/će *ili* ću... dati; *pas. prid.* dan, dana, dano, *mn.* dani, dane, dana)

Pridjevni je gramatički blok početno bio zamišljen mnogo opširnijim, ali se tijekom radionica uočilo da je zbog svoje opširnosti korisniku nepregledan. Stoga se u njemu navode muški i ženski rod jednine te sva tri roda množine. Gramatički se podatci o pridjevu, odnosno oni podatci koji osobama koje uče hrvatski kao ini jezik mogu biti korisni, donose u tipskim gramatičkim napomenama uz sve pridjeve i riječi koje se sklanjaju kao pridjevi, vidi 2. primjer. U njima se donosi podatak o određenome obliku te o uporabi neodređenoga (u predikatnoj funkciji) i određenoga oblika pridjeva, podatak o kategoriji živosti, koja se ostvaruje u akuzativu, te o komparativu i superlativu. Iako te tipske napomene obiluju gramatičkim i tvorbenim podacima, njihov je metajezik (kao i metajezik cijeloga modula) jednostavan, a gramatički opisi zamijenjeni jednostavnim i lako razumljivim primjerima. U sljedećoj se fazi *Mrežnika* gramatički blokovi u ovome modulu planiraju dopuniti potpunim paradigmama dostupnim na poveznici.

2. primjer: Obrada pridjeva *bijel*

bijel prid. (ž. bijela, s. bijelo, *mn.* m. bijeli, ž. bijele, s. bijela)

1. Bijel je koji je boje mlijeka ili snijega.

Na običnom bijelom papiru ostavila je kratku poruku.

Pojavila se na vratima crkve u elegantnoj bijeloj vjenčani.

Bijelo dugme grupa je koja je bila popularna 80-ih godina 20. stoljeća.

ANTONIM: crn 1.

2. Bijel je koji je svijetle boje.

Kupili smo bijelo grožđe.

Uz ručak ću popiti čašu bijelog vina.

Više volim bijeli nego crni kruh.

ANTONIM: crn 2.

- Pridjev *bijel* u muškom rodu ima određeni oblik *bijeli*: *Taj bijeli automobil već danima stoji pred kućom.*, ALI: *Automobil je bijel.*
- U akuzativu jednine muškog roda razlikuje se živo i neživo, npr. *Vidim bijelog psa.*, ALI: *Vidim bijeli automobil.*
- U komparativu i superlativu pridjeva *bijel* *ije* se krati u *je* te komparativ glasi *bjelji* i *bjeliji*, a superlativ *najbjelji* i *najbjeliji*.

definicija značenja. Definicija značenja također se uspostavlja u skladu s osnovnim modulom. Navode se samo temeljna značenja te većina natuknica ima samo jedno značenje. Definicija uspostavljena prema definiciji iz osnovnoga modula bitno se pojednostavnjuje i prilagođuje korisniku, vidi 1. tablicu. Ne definiraju se sva značenja riječi, nego samo ona s kojima se potencijalni korisnik susreće u udžbenicima prema kojima je uspostavljen abecedarij za ovaj modul ili za koja se pretpostavlja ili iz iskustva zna da će se korisnik vjerojatno s njima susresti u svakodnevnome životu (stoga su prilično zastupljena razgovorna i žargonska značenja izraza u natuknici ili podnatuknici). U 3. primjeru pokazuju se značenja pridjeva *crn* u osnovnome modulu (donose se samo definicije i u zagradama po jedna tipična kolokacija) i u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik: u osnovnome modulu donosi se šest značenja i sedam frazema, a u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik dva značenja te tipska gramatička napomena.

3. primjer: Skraćena obrada pridjeva *crn* u osnovnome modulu (donose se definicije i po jedna tipična kolokacija te frazemske natuknice bez obrade) i obrada pridjeva *crn* u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

cr̃n prid. (G cr̃na; odr. cr̃ni, G cr̃nōg(a); ž. cr̃na, s. cr̃no; komp. cr̃nji/cr̃nijī, G cr̃njēg(a)/cr̃nijēg(a); sup. nājcr̃nji/najcr̃nijī, G nājcr̃njēg(a)/najcr̃nijēg(a))

- 1. Crn je koji je boje mrkoga ugljena.** (crna mačka)
- 2. Crn je koji je tamniji od čega drugog iste vrste.** (crno grožđe)
- 3. pren. Crn je koji je mračan, težak ili loš, koji sluti na zlo.** (crne misli)
- 4. pren. Crn je koji je usmjeren zlu, koji služi stvaranju zla ili koji želi zlo.** (crna magija)
- 5. pren. Crn je koji nije u skladu s propisima i pravilima, koji je tajan.** (crni fond)
- 6. (s.; u imeničkoj funkciji) Crno je boja mrkoga ugljena.** (crveno i crno)
 - **crn crncat**
 - **crno na bijelo (bijelom)**
 - **crno (loše) se piše**
 - **gledati na sve crno**
 - **na crno [raditi, kupiti, prodati što; rad, isplata]**
 - **<ni> koliko je crno (crnoga) pod noktom**
 - **zaviti u crno**

TVORENICE: crniti, crno-bijel, crnobrad, crnoća, crnoglav, crnogorica, crnohumorni, crnojka, crnokos, crnokošuljaš, crnokrilci, crnokrpica, crnomantijaš, crnomanjast, crnook, crnopus, crnorizac, crnoškolac, crnjeti, crnogorski

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika:

http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=crn&search_type=basic

crn prid. (ž. crna, s. crno; *mn. m.* crni, ž. crne, s. crna)

1. Crn je onaj koji je boje noći bez svjetla ili boje ugljena.

Ljudi na pogrebu nose crnu odjeću.

Baš si elegantna u toj dugoj crnoj haljini!

Vjeruje se da crna mačka donosi nesreću.

ANTONIM: bijel 1.

2. Crn je onaj koji je tamne boje.

Kupili smo crno grožđe.

Uz ručak ću popiti čašu crnog vina.

Više volim bijeli nego crni kruh.

ANTONIM: bijel 2.

• Pridjev *crn* u muškom rodu ima određeni oblik *crni*: *Taj crni automobil već danima stoji pred kućom*, **ALI**: *Automobil je crn*.

• U akuzativu jednine muškog roda razlikuje se živo i neživo, npr. *Vidim crnog psa.*, **ALI**: *Vidim crni automobil*.

• Komparativ pridjeva *crn* glasi *crniji* i *crniji*, a superlativ *najcrniji* i *najcrniji*.

primjeri. Primjeri su prototipni, kratki i jednostavni. U pravilu se svako značenje oprimjeruje trima primjerima. Primjeri su jednostavni, ilustrativni i tipični, ne uzimaju se iz korpusa, nego se konstruiraju, ali se pri njihovoj uspostavi konzultira kolokacijski blok u osnovnome modulu. Često se u primjerima daje i neki podatak o hrvatskoj kulturi, gastronomiji itd., vidi 4. i 5. primjer.

4. primjer: Obrada imenice *paprika*

paprika im. ž. (G paprike, D paprici, A papriku, L o paprici, I s paprikom; *mn.* N paprike, G paprika D paprikama, A paprike, L o paprikama, I s paprikama)

Paprika je svjetlozeleno, tamnozeleno ili crveno povrće duguljastog oblika s prazninom u unutrašnjosti.

Od crvenih paprika pravi se istoimeni začim koji može biti blagog ili ljutog okusa.

Sutra ćemo na tržnici kupiti paprike i patlidžane i skuhati ajvar.

Marko u vrtu ima paprike babure.

• **crvena paprika**

Crvena paprika je blagi ili ljuti začim koji se dobiva sušenjem i mljevenjem paprike.

S ljutom crvenom paprikom priprema se fiš-paprikaš.

Crvena paprika popularan je začim u Slavoniji blizu granice s Mađarskom.

U gulaš moraš dodati crvenu papriku!

- **punjene paprike**

Punjene paprike su jelo od paprika punjenih mljevenim mesom i kuhanih u umaku od rajčice.

Punjene paprike najčešće se jedu s pireom od krumpira.

U domaćim restoranima pripremaju se i poslužuju punjene paprike.

Punjene paprike Antino su omiljeno jelo.

- U sjevernim krajevima Hrvatske u razgovoru se upotrebljava i naziv *filane paprike*.
- U dativu i lokativu jednine imenice *paprika* konsonant *k* zamjenjuje se konsonantom *c*: *paprici*.

5. primjer: Obrada imenice *rijeka*

rijeka im. ž. (G rijeke, D rijeci, A rijeku, V rijeko, L o rijeci, I s rijekom; *mn.* N rijeke, G rijeka, D rijekama, A rijeke, V rijeke, L o rijekama, I s rijekama)

Rijeka je voda koja teče od izvora prema ušću.

Karlovac je grad na četiri rijeke: Mrežnici, Dobri, Korani i Kupi.

Afrikom teče rijeka Nil.

Koja rijeka teče ispod Savskog mosta?

- U dativu i lokativu jednine riječ *rijeka* ima konsonant *c* umjesto konsonanta *k*: *rijeci*.
- Jedan od najvećih hrvatskih gradova zove se *Rijeka*: *Bio sam u Rijeci*. Od imenice *rijeka* pridjev je *riječni*, npr. *riječna obala*, a od imena *Rijeka* pridjev je *riječki*, npr. *riječki Korzo*.

poveznice. U modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik vanjske poveznice vode na stranice na kojima se nalaze jezične igre te izgovor riječi, također i na slike koje se na mreži prikazuju unutar članka. Unutrašnje poveznice simetrično povezuju sinonime, antonime i vidske parnjake unutar modula (vidi 6. sliku). Sinonimi, antonimi i vidski parnjaci koji nisu obrađeni u modulu također se navode. Obrada sinonima, antonima i vidskih parnjaka koji se u modulu navode, ali u njemu nisu obrađeni, predviđena je u sljedećoj projektnoj fazi. U 6. primjeru pokazuje se kako su unutrašnjim poveznicama povezani glagoli *otvoriti*, *otvarati*, *zatvoriti* i *zatvarati*.

6. primjer: Unutrašnje poveznice u obradama glagola *otvoriti*, *zatvoriti*, *otvarati* i *zatvarati*.

otvoriti gl. svrš. (*prez.* otvorim... otvore; *imp.* otvori!, otvorimo!, otvorite!; *perf.* otvorio/otvorila/otvorilo sam/si/je, *mn.* otvorili/otvorile/otvorila smo/ste/su; *fut.* otvorit ću/ćeš/će/ćemo/ćete/će ili ću... otvoriti)

1. Otvoriti znači učiniti nešto slobodnim za ulazak ili prolazak.

Otvorili smo prozor da uđe svjež zrak!

Neko zvoni, otvori vrata!

Vrata hostela otvorit ćemo u 5 ujutro, a zatvoriti u 24 sata.

VIDSKI PARNJAK: otvarati 1.

ANTONIM: zatvoriti 1.

2. Otvoriti znači proglasiti početak manifestacije ili rada prodavaonice, ustanove itd.

Kad se otvore Dubrovačke ljetne igre, podiže se zastava Libertas.

U mojoj je ulici otvorena nova slastičarnica.

U koliko će sati otvoriti ovu trgovinu?

VIDSKI PARNJAK: otvarati 2.

ANTONIM: zatvoriti 1.

• Glagol *otvoriti* svršeni je glagol. On označuje da je radnja (otvaranje) završena. Njegov je nesvršeni parnjak glagol *otvarati*. Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje *Što sada radiš?* (*Otvaram prozor.*), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu *Nakon što x, doći ću.* (*Nakon što otvorim prozor, doći ću.*).

zatvoriti gl. svrš. (*prez.* zatvorim... zatvore; *imp.* zatvori!, zatvorimo!, zatvorite!; *perf.* zatvorio/zatvorila/zatvorilo sam/si/je, *mn.* zatvorili/zatvorile/zatvorila smo/ste/su; *fut.* zatvorit ću/ćeš/će/ćemo/ćete/će ili ću... zatvoriti)

1. Zatvoriti znači učiniti nešto neslobodnim za prolaz, učiniti da nešto prestane biti otvoreno.

Zatvori prozor, hladno je!

Molim te, zatvori vrata kad iziđeš iz sobe!

U prošlosti je vrata grada Zagreba ujutro trebalo otvoriti, a navečer zatvoriti.

VIDSKI PARNJAK: zatvarati 1.

ANTONIM: otvoriti 1.

2. Zatvoriti znači proglasiti kraj manifestacije ili rada prodavaonice, ustanove itd.

Dubrovačke ljetne igre uskoro će se zatvoriti i otvorit će se ponovno sljedeće godine.

Moj prijatelj zatvorio je prodavaonicu koju je otvorio prošle godine jer nije bilo prometa.

U koliko će sati zatvoriti ovu trgovinu?

VIDSKI PARNJAK: zatvarati 2.

ANTONIM: otvoriti 2.

3. Zatvoriti znači staviti u zatvor, oduzeti nekom slobodu.

Našeg poznanika zatvorili su zbog toga što je pijan izazvao prometnu nesreću.

Mojeg su pradjeda u 2. svjetskom ratu zatvorili u logor.

Lopova su zatvorili u zatvorsku ćeliju.

VIDSKI PARNJAK: zatvarati 3.

• Glagol *zatvoriti* svršeni je glagol. On označuje da je radnja (zatvaranje) završena. Njegov je nesvršeni parnjak glagol *zatvarati*. Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje *Što sada radiš?* (*Zatvaram vrata.*), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu *Nakon što x, doći ću.* (*Nakon što zatvorim vrata, doći ću.*).

otvarati gl. nesvrš. (*pres.* otvaram... otvaraju; *imp.* otvaraj!, otvarajmo!, otvarajte!; *perf.* otvarao/otvarala/otvaralo sam/si/je, *mn.* otvarali/otvarale/otvarala smo/ste/su; *fut.* otvarat ću/ćeš/će/ćemo/ćete/će ili ću... otvarati)

1. Otvarati znači činiti nešto slobodnim za prolaz, činiti da nešto prestane biti zatvoreno.

Vrata hostela otvorit ćemo u 5 ujutro, a zatvoriti u 24 sata.

Otvorili smo prozore da uđe svež zrak!

Netko zvoni, otvori vrata!

VIDSKI PARNJAK: otvoriti 1.

ANTONIM: zatvarati 1.

2. Otvarati znači proglašavati početak manifestacija ili rada prodavaonica, ustanova itd.

U mojoj se ulici stalno otvaraju novi dućani.

Zbog pandemije rijetko se otvaraju nove izložbe.

VIDSKI PARNJAK: otvoriti 2.

ANTONIM: zatvarati 2.

• Glagol *otvarati* nesvršeni je glagol. On označuje da radnja (otvaranje) traje. Njegov je svršeni parnjak glagol *otvoriti*. Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje *Što sada radiš?* (*Otvaram prozor.*), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu *Nakon što x, doći ću.* (*Nakon što otvorim prozor, doći ću.*).

zatvarati gl. nesvrš. (*pres.* zatvaram... zatvaraju; *imp.* zatvaraj!, zatvarajmo!, zatvarajte!; *perf.* zatvarao/zatvarala/zatvaralo sam/si/je, *mn.* zatvarali/zatvarale/zatvarala smo/ste/su; *fut.* zatvarat ću/ćeš/će/ćemo/ćete/će ili ću... zatvarati)

1. Zatvarati znači činiti nešto neslobodnim za prolaz, činiti da nešto prestane biti otvoreno.

Zatvaraj vrata kad izlaziš iz sobe!

U prošlosti su se vrata Zagreba po noći zatvarala, a ujutro otvarala.

Molim te, zatvaraj prozore, hladno mi je!

VIDSKI PARNJAK: zatvoriti 1.

ANTONIM: otvarati 1.

2. Zatvarati znači proglašavati kraj manifestacija ili rada prodavaonica, ustanova itd.

Dubrovačke ljetne igre se uskoro zatvaraju i otvorit će se ponovno sljedeće godine.

Moj prijatelj zatvara prodavaonicu koju je otvorio prošle godine jer nije bilo prometa.

U koliko sati se zatvaraju trgovine u Zagrebu?

VIDSKI PARNJAK: zatvoriti 2.

ANTONIM: otvarati 2.

3. Zatvarati znači stavlјati u zatvor, oduzimati nekom slobodu.

U ratu su zatvarali voјnike i civile.

Mnogi nevini ljudi zatvarani su u logore.

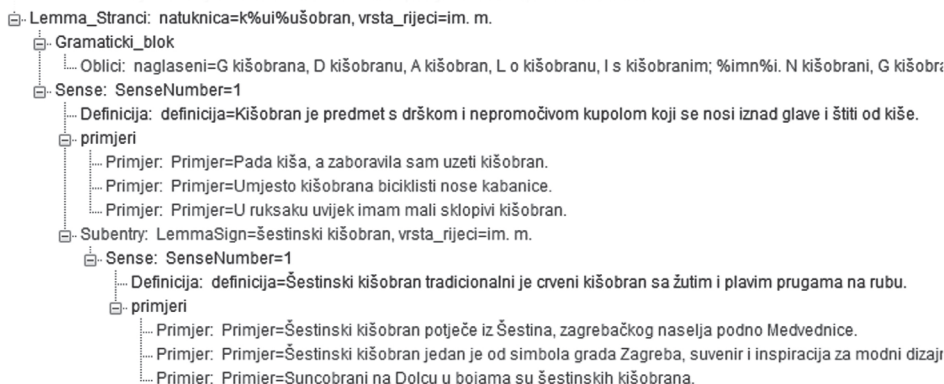
VIDSKI PARNJAK: zatvoriti 3.

• Glagol *zatvarati* nesvršeni je glagol. On označuje da radnja (zatvaranje) traje. Njegov je svršeni parnjak glagol *zatvoriti*. Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje *Što sada radiš?* (*Zatvaram vrata.*), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu *Nakon što x, doći ću.* (*Nakon što zatvorim vrata, doći ću.*).

podnatuknice. Kao i u ostalim dvama modulima podnatuknice su višerječni izrazi.

Navode se pod značenjem ako su s njim tijesno povezane (npr. podnatuknice *zanatsko pivo* i *točeno pivo* pod značenjem riječi *pivo*, vidi 1. primjer, podnatuknice

crvena paprika i *punjena paprika* pod značenjem riječi *paprika*, vidi 4. primjer, podnatuknica *šestinski kišobran* pod značenjem riječi *kišobran*, vidi 2. sliku.

2. slika: Podnatuknica *šestinski kišobran* u strukturi natuknice *kišobran* u TLexu

Ako se ne mogu podvesti ni pod jedno značenje, podnatuknice se navode izravno pod natuknicom, a ne pod pojedinim značenjem. Kao podnatuknice u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik navode se i česti izrazi, npr. *nema problema*, *nemam pojma*, pozdravi, npr. *Dobar dan!*, *Ugodan dan!*, *Dobro jutro!*, *Dobra večer!*, *Laku noć!*, te imena, npr. *Hitna pomoć* vidi 7. primjer.

7. primjer: Obrada imenice *dan*

dan im. m. (G dana, D danu, A dan, L o danu, I s danom; *mn.* N dani, G dana, D danima, A dane, L o danima, I s danima)

1. Dan je vrijeme od izlaska do zalaska Sunca.

Po danu ljudi su aktivniji nego po noći.

Danas je krasan vedar dan.

Dane i noći provodimo pišući knjigu.

• Umjesto izraza *po danu* i *tijekom dana* može se upotrijebiti i prilog *danju*, npr. umjesto *Po danu nikad ne spavam.* ili *Tijekom dana nikad ne spavam.* može se reći *Danju nikad ne spavam.*

2. Dan je 365. dio godine.

Lipanj ima 30 dana, a srpanj 31 dan.

Za koliko dana dolaziš u Senj?

Dan po dan i prođe tjedan...

• Riječ *dan* ima kratku množinu *dani* iako ima samo jedan slog.

ANTONIM: noć 1.

• **Dobar dan!**

Dobar dan! formalni je pozdrav kojim se pozdravlja tijekom cijelog dana.

Dobar dan, gospođo Horvat!

Dobar dan, molim vas kilogram teletine i pola kilograma mljevene junetine.

- **radni dan**

- 1. Radni dan je dio dana koji zaposleni ljudi provode na poslu.**

Radni dan ureda počinje u 8.00, a završava u 16.00 sati.

Svoj radni dan počinjemo radnim sastankom i šalicom kave.

Na kraju radnog dana zaposlenici jedva čekaju da odu kući.

- 2. Radni dan je dan na koji se radi.**

Subota i nedjelja neradni su dani, a ostali su dani u tjednu radni.

- **Ugodan dan!**

Ugodan dan! želja je koja se izriče pri rastanku.

Ugodan dan, uživajte!

Puno Vam hvala i ugodan dan!

• U Hrvatskoj se sve češće upotrebljava izraz *Ugodan dan!*, koji je nastao prema engleskom *Have a nice day!*

frazemi. Donose se samo najčešći frazemi i to, kao i u osnovnome modulu, pod nosivom riječi, vidi načela donošenja frazema u poglavlju *Frazemi*, vidi 8. primjer. Uz frazem donosi se definicija značenja te primjeri.

8. primjer: Frazemi u rječničkome članku natuknice *glava*

glava im. ž. (G glave, D glavi, A glavu, L o glavi, I s glavom; *mn.* N glave, G glava, D glavama, A glave, L o glavama, I s glavama)

Glava je dio tijela koji se nalazi na vratu i u kojem je mozak.

Hrvoje je pao u kupaonici i ozlijedio glavu.

Ana je pogladila Petra po glavi.

Na glavi je imala elegantan šešir.

- **bez glave i repa**

Bez glave i repa znači nejasan, neorganiziran ili nejasno, neorganizirano.

Petrova je zadaća bez glave i repa.

Smiri se i lijepo mi sve ispričaj, nemoj pričati bez glave i repa!

- **Glavu gore!**

Glavu gore! poziv je da tko nastavi dalje unatoč nekom lošem događaju.

Glavu gore, nije svijet propao!

Glavu gore, bit će sve u redu!

- **misлити svojom glavom**

Misliti svojom glavom znači sam donositi odluke i ne padati pod tuđi utjecaj.

Mama mi je uvijek govorila da moram misliti svojom glavom.

Ne slušaj uvijek Katarinu, počni misliti svojom glavom!

- **pobjeći glavom bez obzira**

Pobjeći glavom bez obzira znači pobjeći velikom brzinom i bez okretanja, obično u panici ili strahu.

Kad je vidio da dolaze Ivan i Petar, Nikola je pobjegao glavom bez obzira.

Pas se uplašio vlaka i pobjegao prema kući glavom bez obzira.

napomene. Posebna je pozornost pri obradi natuknica u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik posvećena uspostavi tipskih napomena. Potreba da se te napomene razlikuju od napomena koje se nalaze u osnovnome modulu pokazala se također tijekom radionica sa studentima na Croaticumu.²²²

Zbog jednostavnosti u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik postoji samo jedna vrsta napomene, a u njoj se navode svi normativni, vidi 9. primjer, gramatički, vidi 10. primjer, i uporabni podatci, vidi 11. primjer, koji se odnose na natuknicu. Napomene mogu stajati uz pojedino značenje ili se odnositi na sva značenja jedne riječi.

9. primjer: Normativna napomena uz imenicu *kupaonica*

kupaonica im. ž. (G kupaonice, D kupaonici, A kupaonicu, L o kupaonici, I s kupaonicom; mn. N kupaonice, G kupaonica, D kupaonicama, A kupaonice, L o kupaonicama, I s kupaonicama)

Kupaonica je prostorija koja služi za održavanje osobne higijene, to jest za kupanje, tuširanje i pranje.

U kupaonici imamo kadu, tuš-kabinu, umivaonik i WC.

Ujutro je u njihovoj kupaonici gužva jer se svi tuširaju prije posla.

Dobro smo očistili kupaonicu od vlage i prljavštine.

• U razgovoru se upotrebljava i riječ *kupaona*. U standardnom jeziku bolje je upotrijebiti riječ *kupaonica*.

10. primjer: Gramatička napomena uz broj *dva*

dva glav. br.

Dva je broj koji se označava s 2.

Naručili su dva piva.

Dva čovjeka razgovaraju u parku.

Dajte nam, molimo Vas, još dva stolca.

• *Dva* otvara mjesto imenicama muškog i srednjeg roda u genitivu jednine, npr. *dva djeteta*, *dva psa*. Glagoli koji se na njih odnose u množini su, a glagolski pridjevi u množini srednjeg roda, npr. *Dva gosta čekaju ispred restorana.*, *Dva prijatelja bila su na nogometnoj utakmici.* Uz imenice ženskog roda stoji broj *dvije*: *dvije žene*, *dvije karte*.

²²² „Stranci koji uče hrvatski jezik i koriste se pritom jednojezičnim rječnicima imaju drukčije potrebe od izvornih govornika hrvatskoga jezika. Čak i česte riječi iz našega svakodnevnog života poput *tata*, *otac*, *kći*, *sin* i *obitelj* neizvornomu su govorniku morfološki vrlo zahtjevne (treba ga upozoriti da se imenica *tata* sklanja po *a*-sklonidbi, kao imenica ženskoga roda, da pri sklonidbi imenice *otac* dolazi do gubljenja suglasnika *t* i nepostojanoga *a*, da su oblici imenice *kći* nepravilni (GDVLI *kćeri*, *A kćer*), da imenica *sin* ima dugu množinu, da je imenica *obitelj* ženskoga roda i da se sklanja po *i*-sklonidbi. U vezi s imenicom *kći* neizvorne govornike hrvatskoga jezika treba upozoriti i na to da joj se u standardnome jeziku daje prednost pred imenicom *kćerka*, koja pripada razgovornomu stilu.” (Hudeček, Mihaljević i Pasini 2018.).

11. primjer: Uporabna napomena uz usklik *bok*

bok usk.

Bok je neformalni pozdrav kojim se pozdravljaju prijatelji i poznanici na dolasku i odlasku.

Bok, kako si, što ima novo?

Molim te, pozdravljaj starije susjede s dobar dan, a ne s bok.

• Pozdrav *bok* upotrebljava se u Zagrebu i u sjevernoj Hrvatskoj. Mladi u Zagrebu često upotrebljavaju deminutiv pozdrava *bok*, odnosno *bokić*. Katkad se izgovara i piše *bog*, osobito u južnim i istočnim dijelovima Hrvatske.

Najčešće ista napomena, kako smo već spomenuli u vezi s napomenama koje se donose uz pridjevne riječi, uključuje nekoliko elemenata, npr. normativni i gramatički (vidi 12. primjer), normativni i uporabni (vidi 13. primjer).

12. primjer: Normativna i gramatička napomena uz zamjenicu *moj*

moj posv. zam. (ž. moja, s. moje; *mn. m. moji, ž. moje, s. moja*)

Moj je onaj koji pripada onomu koji govori.

To je moja žena.

Moji prijatelji su mi važni.

To je moja, a ne tvoja knjiga.

• Treba razlikovati zamjenice *moj* i *svoj*, npr. *To je moj sat.*, *Ti imaš svoj sat.* Zamjenica *svoj* odnosi se na ono što pripada subjektu i nema nominativ.

• U akuzativu jednine muškog roda zamjenice *moj* razlikuje se živo i neživo, npr. *Upoznao si mojeg muža.*, ALI: *Vidio si moj stan.*

13. primjer: Normativna i uporabna napomena uz 1. značenje imenice *doktor* te gramatička napomena uz oba značenja te imenice

doktor im. m. (G doktora, D doktoru, A doktora, V doktore, L o doktoru, I s doktorom; *mn. N doktori, G doktora, D doktorima, A doktore, V doktori, L o doktorima, I s doktorima*)

1. razg. Doktor je muška osoba koja je završila medicinski fakultet i liječi ljude.

Doktor se priprema za operaciju.

Marko Horvat naš je obiteljski doktor.

Doktori su pregledali pacijente.

• Riječ *doktor* u ovom se značenju upotrebljava u razgovoru. U standardnom jeziku umjesto riječi *doktor* bolje je upotrebljavati riječ *liječnik*, ali liječnika ipak oslovljavamo s *doktore*.

ŽENSKO: doktorica 1. razg., liječnica 1., **SINONIM:** liječnik 1.

2. Doktor je muška osoba koja ima istoimenu znanstvenu titulu.

Je li on doktor ili magistar?

On je i doktor i akademik.

Kad napiše doktorat, bit će doktor znanosti.

ŽENSKO: doktorica 2.

-
- Imenica *doktor* u množini može označavati osobe muškog spola, ali i osobe muškog i ženskog spola, npr. *Petar i Ivan su doktori.*, ali i *Petar i Ivana su doktori.*

U dodatku ovomu radu nalaze se tipske napomene uspostavljene za modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik kako bi se osigurala što veća sustavnost u obradi.

izgovor. Pritiskom na simbol koji označava zvuk i koji se nalazi unutar rječničkoga članka moguće je čuti izgovor svih natuknica u ovome modulu.

slike. Veći je dio natuknica opremljen slikama, što korisnicima modula može olakšati razumijevanje značenja riječi. Slike su preuzete s interneta (besplatno korištenje), vidi 3. sliku.

3. slika: Rječnički članak natuknice *češnjak* u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik u demoinačici *Mrežnika*

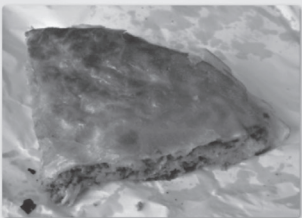
igre. Korisnicima modula učenje hrvatskoga jezika mogu uvelike olakšati jezične igre sastavljene upravo za taj modul, vidi 4. sliku.²²³ O sadržajima koji se mogu uvježbavati s pomoću igara vidi više u poglavlju *Jezične igre* i u poglavlju *Prefigirani*

²²³ Igre je napravio Josip Mihaljević, koji je kao doktorand Zaklade za znanost doktorirao s temom *Konceptualni okvir igrifikacije hrvatskoga mrežnoga rječnika*. Igre su također predstavljene studentima na Croaticumu, a o uporabi igara u sklopu nastave Josip Mihaljević proveo je istraživanje koje je opisano u njegovu doktorskomu radu.

glagoli.²²⁴ Igrama korisnici modula za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik mogu pristupiti na dva načina: poveznicom uz pojedino značenje ili natuknicu ili odabirom i pretraživanjem igara na poveznici <https://rjecnik.hr/igre>, kojoj se može pristupiti s *Mrežnikovih* stranica (rubrika *Vanjski izvori*) ili iz demoinačice *Mrežnika*, vidi poglavlje *Igrifikacija*.

igre za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

20/20

b...

Što je ovo?

Obrazovna igra namijenjena osobama koje su počele učiti hrvatski jezik i maloj djeci. Cilj je igre skupiti što više bodova...

igraj »

1/20.

3. lice jd.

prati (se) (engl. to wash)

Peri prozore kada je vani sunčano. (on)

26

potvrdi odgovor

Upiši pravilan oblik glagola

Upiši pravilan nastavak za osnovu glagola na temelju zadanog oblika...

igraj »

4. slika: Igre za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

3. Načela obrade

U modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik primjenjuju se sva načela obrade koja se primjenjuju u ostalim dvama modulima te se, kao i u njima, osobito vodi računa o dosljednoj primjeni načela sustavnosti. Sustavnost se ogleda u svim strukturnim jedinicama rječničkoga članka. Osigurava se uspostavom tipskih definicija zatvorenih semantičkih ili gramatičkih skupina te uspostavom tipskih normativnih i uporabnih napomena. Primjer sustavnosti u donošenju gramatičkih podataka, definicija značenja i napomena u rječničkim člancima naziva za dane u tjednu vidi u 14. primjeru.

14. primjer: Obrada naziva za dane u tjednu

ponedjeljak im. m. (G ponedjeljka, D ponedjeljku, A ponedjeljak, L o ponedjeljku, I s ponedjeljkom)

Ponedjeljak je prvi dan u tjednu.

²²⁴ Također i u Matijević i Mihaljević 2019., Mihaljević i Mihaljević 2019., Lazić i Mihaljević 2020., Mihaljević 2020., 2020a, Hudeček, Mihaljević i Mihaljević 2022. i Mihaljević 2022.

Ne volim ponedjeljak.

Imaš li vremena za kavu u ponedjeljak?

U ponedjeljak poslije posla idem zubaru.

- Ako se radnja ponavlja svakog ponedjeljka, upotrebljava se prilog *ponedjeljkom*, npr. *Ponedjeljkom naručujemo pizzu.*

utorak im. m. (G utorka, D utorku, A utorak, L o utorku, I s utorkom)

Utorak je drugi dan u tjednu.

U utorak moram na tehnički pregled auta.

Kad imamo sastanak, u utorak ili u srijedu?

Sljedećeg utorka sastajem se s prijateljicom u našoj omiljenoj kavani.

- Ako se radnja ponavlja svakog utorka, upotrebljava se prilog *utorkom*, npr. *Utorkom naručujemo pizzu.*

srijeda im. ž. (G srijede, D srijedi, A srijedu, L o srijedi, I sa srijedom)

Srijeda je treći dan u tjednu.

U srijedu se održava koncert na otvorenom.

Dogovorili smo se za ručak u srijedu.

Što radiš ovu srijedu?

- Ako se radnja ponavlja svake srijede, upotrebljava se prilog *srijedom*, npr. *Srijedom naručujemo pizzu.*

Osobito se sustavnost u obradi može pratiti u obradi zatvorenih gramatičkih skupina i tzv. malih riječi, vidi poglavlje *Male riječi*.

Također, načelo koje osobito jasno dolazi do izražaja u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik jest načelo uporabe korisniku primjerenoga metajezika. Za razliku od ostalih dvaju modula, u kojima se u njihovu metajeziku daje prednost hrvatskoj riječi pred internacionalizmom, u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik u definicijama i osobito napomenama često se upotrebljavaju internacionalizmi kako bi se doprinijelo razumljivosti tih dijelova rječničkoga članka, osobito kad je riječ o jezikoslovnim nazivima u napomenama. Tako se npr. u napomenama upotrebljavaju nazivi *konsonant*, *vokal*, *deklinacija*. Kako bi metajezik bio što jednostavniji i razumljiviji korisnicima, u definicijama, primjerima i napomenama ne navezuju se pridjevi i pridjevnice zamjenice. U definicijama bira se neutralnije, a u standardnome jeziku pravilno, mjesto enklitike, npr. *Kiseli krastavci mali su krastavci konzervirani octom*. (ne: *Kiseli su krastavci mali krastavci konzervirani octom*.).

4. Zaključak

S obzirom na to da je *Hrvatski mrežni rječnik* rastući rječnik, rad na modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik nastavlja se. Planovi su u budućnosti:

- posvetiti veliku pozornost provjeri modula u nastavi i dopuniti model obrade u skladu s povratnim informacijama dobivenim od profesora i studenata na Croaticumu te ostalim mjestima na kojima se hrvatski uči kao ini jezik te u skladu

s zaključcima znanstvenika koji se bave istraživanjima povezanim s poučavanjem hrvatskoga kao inoga jezika

- nastaviti s obradom natuknica, u prvome koraku tako da se svi sinonimi, antonimi i vidski parnjaci koji se navode uz riječi, a nisu obrađeni u rječniku, obrade; obrađivati dalje riječi prema abecedariju dobivenome iz udžbenika te dopunjavati zatvorene skupine
- staviti naglasak na tvorbeni element u rječniku, osobito kad je riječ o glagolima; na radionicama je zaključeno da bi studentima bio iznimno koristan i mali rječnik prefigiranih glagola i vidskih parnjaka, pa se usmjeriti i tomu cilju
- dopuniti rječnički članak mogućnošću pristupa svim oblicima natuknice, u prvome koraku za pridjevnice riječi, a u drugome za glagole (ne planiraju se donositi oblici poput aorista, imperfekta, pluskvamperfekta, kondicionala II. jer oni nisu potrebni na početnoj razini učenja jezika)
- s obzirom na to da se pri donošenju definicija, primjera i napomena temeljnim problemom pokazao veoma malen vokabular obuhvaćen do lipnja 2023. (1000 riječi), koji je rezultirao nemogućnošću da se u definicijama, primjerima i napomenama upotrijebe samo riječi koje se obrađuju u modulu za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik, pozornost će se posvetiti iznalaženju rješenja koje bi korisniku omogućilo prijevod rječničkoga članka ili pojedinih njegovih dijelova na engleski jezik (s mogućnošću uključivanja i drugih jezika u budućnosti)
- posvetiti još veću pozornost malim riječima koje su bitan element usvajanja jezika.

S obzirom na to da je *Mrežnik* rječnik koji se neprekidno posuvremenjuje i nadopunjuje, pri korištenju modulom za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik ne treba zaboraviti na to da se opširnija dodatna gramatička, značenjska, normativna ili uporabna informacija o riječi može dobiti prelaskom u osnovni modul, u kojemu se također nalaze i poveznice na vanjske izvore. U planu je i objava (2025. godine) tiskanoga rječnika nastala na temelju modula za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik.

Prilog: Tipske napomene uspostavljene za *Mrežnikov* modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

IMENICE

naglasak na posljednjemu slogu	U razgovoru naglasak je katkad na posljednjem slogu, npr. <i>fakultet</i> , osobito na sjeveru Hrvatske.
veliko i malo slovo	Ako se riječ <i>MJESEC</i> upotrebljava u značenju satelita planeta Zemlje, piše se velikim slovom: <i>Mjesec</i> .
nepostojani a	Riječ <i>krastavac</i> u genitivu, dativu, lokativu i instrumentalu jednine i u množini osim u genitivu množine (<i>krastavaca</i>) gubi vokal <i>-a</i> .
nepostojani a	Riječ <i>mačka</i> u genitivu množine ima dodatni vokal <i>a</i> : <i>mačaka</i> .
provođenje sibilizacije	U dativu i lokativu jednine riječ <i>majka</i> ima konsonant <i>c</i> umjesto konsonanta <i>k</i> : <i>majci</i> .
neprovođenje sibilizacije	U dativu i lokativu jednine riječ <i>baka</i> zadržava konsonant <i>k</i> i ne zamjenjuje ga konsonantom <i>c</i> : <i>baki</i> .
trostruki genitiv	Riječ <i>breskva</i> ima tri genitiva množine: <i>bresaka</i> , <i>breskva</i> i <i>breskvi</i> . Prvi oblik preporučuje se u standardnom jeziku, a druga dva oblika češća su u razgovoru.
i-sklonidba / dvostruki instrumental	Riječ <i>kost</i> ženskog je roda iako završava konsonantom i deklinira se po <i>i-deklinaciji</i> . U genitivu množine ima dvostruki oblik, <i>kosti</i> i <i>kostiju</i> .
nesustavni nastavak u instrumentalu	Riječ <i>muzej</i> u instrumentalu ima nastavak <i>-om</i> (<i>muzejom</i>) iako bi zbog toga što završava na <i>-j</i> trebala imati nastavak <i>-em</i> . Nastavak <i>-om</i> dobiva zato što se u posljednjem slogu nalazi vokal <i>-e</i> .
nebrojive imenice	Imenica <i>brašno</i> nebrojiva je, pa se ne upotrebljava u množini.
zbirne imenice	Riječ <i>lišće</i> ima samo jedninu, pa je u rečenici u kojoj je <i>lišće</i> subjekt predikat u jednini srednjeg roda. Atribut uz imenicu <i>lišće</i> također je u jednini srednjeg roda, npr. <i>S grana je padalo suho lišće</i> .
<i>pluralia tantum</i>	Riječ <i>hlače</i> ima samo množinu ženskog roda, npr. <i>Zimske hlače su na sniženju</i> .
muški mocijski parnjaci	Imenica <i>prijatelj</i> u množini može označavati osobe muškog spola, ali i osobe muškog i ženskog spola, npr. <i>Petar i Ivan su prijatelji</i> , ali i: <i>Petar i Ivana su prijatelji</i> .
mjerne jedinice i oznake vremena	Riječ <i>metar</i> broji se ovako: <i>jedan metar</i> , <i>dva/tri/četiri metra</i> (genitiv jednine) i <i>pet</i> itd. <i>metara</i> (genitiv množine). Uz oznake kvantitete <i>nekoliko</i> , <i>malo</i> , <i>puno</i> , <i>više</i> upotrebljava se genitiv množine, npr. <i>nekoliko metara</i> .

nazivi mjeseci	Naziv mjeseca u datumu piše se u genitivu, npr. <i>20. siječnja 2021.</i>
nazivi dana u tjednu	Ako se radnja ponavlja svakog četvrtka, upotrebljava se prilog <i>četvrtkom</i> , npr. <i>Četvrtkom naručujemo pizzu.</i>
imenice koje često označuju sredstvo (nazivi prijevoznih sredstava, alata, dijelova pribora za jelo)	U hrvatskom standardnom jeziku nepravilno je uz instrumental riječi <i>avion</i> , kad se o avionu govori kao o sredstvu, upotrebljavati prijedlog <i>s</i> . Nepravilno je npr. reći <i>Doputovao je s avionom.</i> , a pravilno je <i>Doputovao je avionom.</i>

PRIDJEVI

određeni/ neodređeni oblik	Pridjev <i>bijel</i> u muškom rodu ima određeni oblik <i>bijeli</i> : <i>Taj bijeli automobil već danima stoji pred kućom.</i> , ALI: <i>Automobil je bijel.</i>
akuzativ – živost	U akuzativu jednine muškog roda razlikuje se živo i neživo, npr. <i>Vidim bijelog psa.</i> , ALI: <i>Vidim bijeli automobil.</i>
komparativ i superlativ (kraćenje jata)	U komparativu i superlativu pridjeva <i>bijel</i> ije se krati u <i>je</i> te komparativ glasi <i>bjelji</i> i <i>bjeliji</i> , a superlativ <i>najbjelji</i> i <i>najbjeliji</i> .

ZAMJENICE

osobne zamjenice: kratki i dugi oblici	Duži oblici zamjenice <i>ja</i> upotrebljavaju se u genitivu, dativu i akuzativu na početku rečenice ili iza prijedloga, npr. <i>Mene zanima umjetnost.</i> , <i>Gledali su prema meni.</i> U ostalim se situacijama upotrebljavaju kratki oblici, npr. <i>Ne boj me se.</i> , <i>Daj mi knjigu!</i> , <i>Vidi me!</i> U lokativu i instrumentalu upotrebljavaju se samo dugi oblici zamjenica jer se nalaze iza prijedloga, npr. <i>Ništa ne znaju o meni.</i> , <i>Ona je odlučila prekinuti sa mnom.</i>
osobne zamjenice 1. lice: dativ	Dativ <i>mi</i> može označavati prisnost, intimnost s osobom s kojom razgovaramo, npr. u pitanju: <i>Kako si mi?</i>
posvojne zamjenice: akuzativ – živost	U akuzativu jednine muškog roda zamjenice <i>moj</i> razlikuje se živo i neživo, npr. <i>Upoznao si mojeg muža.</i> , ALI: <i>Vidio si moj stan.</i>
posvojna i povratno-posvojna zamjenica	Treba razlikovati zamjenice <i>moj</i> i <i>svoj</i> , npr. <i>To je moj sat.</i> , <i>Ti imaš svoj sat.</i> Zamjenica <i>svoj</i> odnosi se na ono što pripada subjektu i nema nominativ.

pridjevne zamjenice (<i>kakav, takav, koji...</i>): akuzativ – živost	U akuzativu jednine muškog roda razlikuje se živo i neživo, npr. <i>Znam kakvoga si prijatelja našao.</i> , ALI: <i>Znam kakav si stol kupio.</i>
---	---

BROJEVI

dva, tri, četiri	<i>Dva</i> otvara mjesto imenicama muškog i srednjeg roda u genitivu jednine, npr. <i>dva djeteta, dva psa</i> . Glagoli koji se na njih odnose u množini su, a glagolski pridjevi u množini srednjeg roda, npr. <i>Dva gosta čekaju ispred restorana.</i> , <i>Dva prijatelja bila su na nogometnoj utakmici</i> . Uz imenice ženskog roda stoji <i>dvije</i> : <i>dvije žene, dvije karte</i> .
pet i više	<i>Pet</i> otvara mjesto imenicama u genitivu množine, npr.: <i>pet djevojaka, pet karata</i> . Glagoli koji se na njih odnose u jednini su, a glagolski pridjevi u jednini srednjeg roda, npr. <i>Pet lijepih godina je iza nas.</i> , <i>Tu je zaposleno pet radnika</i> .
redni brojevi	U akuzativu jednine muškog roda razlikuje se živo i neživo, npr. <i>Stani iza prvog u redu!</i> , ALI: <i>Kupujem svoj prvi automobil</i> . Iza rednih brojeva, kad se zapisuju brojem, prema hrvatskom pravopisu piše se točka, npr. <i>1.</i> , <i>2.</i> , <i>3.</i>
brojevne imenice	Brojevna imenica <i>dvoje</i> slaže sa s glagolom u jednini. Osobna zamjenica ispred <i>dvoje</i> u genitivu je, npr. <i>nas dvoje, vas dvoje</i> . Brojevna imenica uz koju stoji osobna zamjenica otvara mjesto glagolu u množini, npr. <i>Nas dvoje idemo sutra na more na godišnji odmor</i> .

GLAGOLI

svršeni glagol	Glagol <i>promijeniti</i> svršeni je glagol. On označuje da je radnja (mijenjanje) završena. Njegov je nesvršeni parnjak glagol <i>mijenjati</i> . Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje <i>Što sada radiš?</i> (<i>Mijenjam žarulju.</i>), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu <i>Nakon što x, doći ću.</i> (<i>Nakon što promijenim žarulju, doći ću.</i>).
nesvršeni glagol	Glagol <i>buditi</i> nesvršeni je glagol. On označuje da zbivanje (buđenje) traje. Njegov je svršeni parnjak glagol <i>probuditi</i> . Nesvršeni glagoli mogu odgovoriti na pitanje <i>Što sada radiš?</i> (<i>Budim djecu.</i>), a svršeni se mogu umetnuti u rečenicu <i>Nakon što x, doći ću.</i> (<i>Nakon što probudim djecu, doći ću.</i>).
dvovidni glagoli	Glagol <i>parkirati (se)</i> dvovidni je glagol, odnosno on se može upotrebljavati i u kontekstu koji zahtijeva svršeni glagol (npr. <i>Nakon što se parkiram, doći ću.</i>) i u kontekstu koji zahtijeva nesvršeni glagol (npr. <i>Uvijek se parkiram na isto mjesto.</i>).

s glagolom povezani glagoli	S glagolom <i>raditi</i> povezani su glagoli <i>izraditi</i> , <i>naraditi se</i> , <i>odraditi</i> , <i>preraditi</i> , <i>proraditi</i> . Glagol <i>izraditi</i> znači ‘stvoriti kakav proizvod’, npr. <i>Izradila sam nakit od reciklirane plastike.</i> , glagol <i>naraditi se</i> znači ‘zasititi se rada’, npr. <i>Naradio se u polju.</i> , glagol <i>odraditi</i> znači ‘obaviti kakav posao tijekom kakva razdoblja’, npr. <i>Jučer sam odradila jutarnju smjenu.</i> , glagol <i>preraditi</i> znači ‘načiniti proizvod od sirovine ili načiniti od jednog proizvoda drugi’, npr. <i>Mlijeko se prerađuje u sir.</i> , a glagol <i>proraditi</i> znači ‘početi raditi’, npr. <i>Motor je nakon mnogo pokušaja napokon proradio.</i>
padež objekta	Glagol <i>nadati se</i> otvara mjesto objektu u dativu, npr.: <i>Nadam se uspjehu.</i>
glagoli na <i>-iti</i> i <i>-jeti</i>	U razgovoru upotrebljava se i glagol <i>štediti</i> , ali u standardnom jeziku bolje je upotrebljavati glagol <i>štedjeti</i> . U perfektu glagol <i>štedjeti</i> u muškom rodu jednine glasi <i>štedio je</i> , a u ženskome <i>štedjela je</i> .
subjekt u 3. licu	Glagol <i>boljeti</i> upotrebljava se s objektom u akuzativu (osoba) i subjektom (ono što boli) u trećem licu jednine ili množine, npr. <i>Boli me glava.</i> , <i>Bole me noge.</i>
brijati (se)	Glagol <i>brijati</i> označava da se brijanje obavlja na objektu, npr. <i>Medicinska sestra brije teškog bolesnika u bolnici.</i> Glagol <i>brijati se</i> označava da subjekt brijanje obavlja na samom sebi, npr. <i>Brijem se svakog jutra.</i> Povratni glagol <i>brijati se</i> u jednini perfekta u svim licima nema glagol <i>biti</i> , pa perfekt glagola <i>brijati se</i> glasi: <i>brijao/ brijala se</i> (a ne: <i>brijao/ brijala se je</i>).

PRILOZI

naveseci	Ova riječ ima i dulji oblik <i>kada</i> .
gdje, kamo, kuda	S pomoću riječi <i>gdje</i> pita se o mjestu na kojem se tko ili što nalazi. S pomoću riječi <i>kamo</i> pita se za cilj čijeg kretanja. S pomoću riječi <i>kuda</i> pita se za smjer čijeg kretanja. Riječ <i>gdje</i> nikad se ne upotrebljava ako se govori o kretanju. Zato su u standardnom jeziku točne rečenice <i>Gdje se nalaziš?</i> , <i>Kuda ideš?</i> (kojim putom) i <i>Kamo ideš?</i> (koji ti je cilj), a nije točna rečenica <i>Gdje ideš?</i> Na pitanje s <i>gdje</i> odgovor je najčešće u lokativu, npr. <i>Gdje si? U Zagrebu.</i> , <i>U stanu.</i> , <i>Na fakultetu.</i> , <i>Na trgu.</i>

PRIJEDLOZI

padež imenske riječi u prijedložnome izrazu	Prijedlog <i>kroz</i> uvodi imenicu u akuzativu, npr. <i>gledati kroz prozor</i> , <i>proći kroz tunel</i> , <i>trčati kroz šumu</i> .
---	--

navesci	Ako imenica iza prijedloga <i>s</i> počinje konsonantima <i>s, z, š, ž</i> ili konsonantskim skupinama koje se teško izgovaraju, umjesto <i>s</i> upotrebljava se <i>sa</i> , npr. <i>Upoznala sam se sa Sonjom., Šeće sa psom.</i>
normativna napomena	U razgovoru se prijedlog <i>kroz</i> upotrebljava za označavanje vremena, npr. <i>Kroz pet dana idemo na izlet.</i> U standardnom jeziku za označavanje vremena umjesto prijedloga <i>kroz</i> treba upotrijebiti prijedlog <i>za</i> , npr. <i>Za pet dana idemo na izlet.</i>

NAPOMENA O RIJEČIMA KOJE NE PRIPADAJU STANDARDU ILI PRIPADAJU NJEGOVU RAZGOVORNOMU STILU

standardni jezik, razgovorni stil; uz točnu riječ, npr. <i>kupaonica</i>	U razgovoru se upotrebljava i riječ <i>kupaona</i> . U standardnom jeziku bolje je upotrijebiti riječ <i>kupaonica</i> .
riječ koja pripada razgovornomu stilu	Riječ <i>dućan</i> upotrebljava se u razgovoru. U standardnom jeziku bolje je upotrijebiti riječ <i>trgovina</i> ili <i>prodavaonica</i> .
žargonska riječ	U ovom se značenju riječ <i>brijati</i> upotrebljava u žargonu i ne pripada standardnom jeziku.
standardnojezična riječ, npr. <i>fakultet</i>	U žargonu često se umjesto riječi <i>fakultet</i> upotrebljava riječ <i>faks</i> .

Izvori i literatura

- Béjoint, Henri. 1984. The Teaching of Dictionary Use: Present State and Future Tasks. *Wörterbücher: Ein internationales Handbuch zur Lexikographie*. 1. Teilband. Ur. Hausmann, Franz J.; Reichmann, Oskar; Wiegand, Herbert E.; Zgusta, Ladislav. Gruyter. Berlin. 208–215.
- Carstens, Adelia. 1995. Language Teaching and Dictionary Use: An Overview. *Lexikos* 5 (AFRILEX-reeks/series 5B:1995). 105–116. doi.org/10.5788/5-1-1059.
- Cowie, Anthony Philip (ur.). 1987. *The Dictionary and the Language Learner*. Papers from the EURALEX Seminar at the University of Leeds, 1-3 April 1985. Lexicographica: Series Maior 17. Niemeyer. Tübingen.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Josip; Mihaljević Milica. 2022. Prefigirani glagoli u *Hrvatskome mrežnom rječniku – Mrežniku*. *Croatia* 46/66. 2013–238.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. Tvorbeni modeli u *Hrvatskome mrežnom rječniku – Mrežniku*. *Zbornik radova sa Sedmoga hrvatskog slavističkog kongresa* (u tisku).
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Pasini, Dinka. 2018. Radionica na Croaticumu – provjera strukture modula za strance *Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika*. *Hrvatski jezik* 5/2. 9–12.

-
- Lazić, Daria; Mihaljević, Josip. 2020. Morfološke igre na primjeru igara za učenje glagolskih oblika. *Jezik, književnost i obrazovanje – suvremeni koncepti*. Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa 4. Međimurski filološki i pedagoški dani. Ur. Kolar-Billege, Martina i dr. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Čakovec. 122–135.
- Matijević, Maja; Mihaljević, Josip. 2020. Mrežne igre prilagođene arapskim govornicima kao potpora učenju hrvatskoga. *HINIZ – Hrvatski inojezični*. Ur. Jelaska, Zrinka; Gligorić, Igor Marko. Hrvatsko filološko društvo – Institut für Slawistik. Zagreb – Klagenfurt. 153–174.
- Matijević, Maja; Mihaljević, Josip. 2019. Arabic Speakers as Croatian Language Learners – Electronic Educational Games as a Support for Learning. *INFuture 2019: Knowledge in the Digital Age*. Ur. Bago, Petra; Hebrang Grgić, Ivana; Ivanjko, Tomislav; Juričić, Vedran; Miklošević, Željka; Stublić, Helena. Department of Information and Communication Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences. Zagreb. 135–145.
- Mihaljević, Ana; Mihaljević, Josip. 2019. Mrežne igre u poučavanju i učenju hrvatskoga jezika. *Dijete i jezik danas – Razvoj pismenosti u materinskom i inom jeziku*. Zbornik radova sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem. Ur. Majdenić, Valentina; Trtanj, Ivana; Živković Zebec, Vedrana. Osijek. 113–137.
- Mihaljević, Josip. 2020. Igrifikacija *Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 46/2. 871–898. doi.org/10.31724/rihjj.46.2.23.
- Mihaljević, Josip. 2020a. *Konceptualni okvir igrifikacije hrvatskoga mrežnoga rječnika*. Doktorski rad (u rukopisu).
- Mihaljević, Josip. 2022. *Igrifikacija hrvatskoga mrežnog rječnika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Mihaljević, Milica. 2018. Hrvatski mrežni izvori za djecu i strance. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна* 69. Ur. Salyha, Taras. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів. 75–89.
- Müller, Vera. 2002. The use of dictionaries as a pedagogical ressource [[sic]] in the foreign language classroom. *Proceedings of the 10th EURALEX International Congress*. Ur. Braasch, Anna; Povlsen, Claus. Center for Sprogteknologi. København. 717–721.
- ten Hacken, Pius; Abel, Andrea; Knapp, Judith. 2006. Word formation in an Electronic Learner's Dictionary: ELDIT'. *International Journal of Lexicography* 19/3. 243–256.